

Potrawy z Bebelna zagoszczą na świętokrzyskich stołach

Amoniaczki, pasztet z dziczyzny wzbogacony borowikami i skaplerze - lokalne przysmaki przygotowywane przez Koło Gospodyń Wiejskich w Bebelnie, trafią do wydawnictwa "Świętokrzyskie Smaki", które ukaże się pod koniec kwietnia i będzie prezentowane na jarmarku wiosennym w Muzeum Wsi Kieleckiej w Tokarni. Sami zobaczą, jakie pyszności serwują bebelanki.

Szanowni Państwo

Według źródeł historycznych Bebelno znajdowało się w granicach archidiecezji gnieźnieńskiej w roku 1000, w tym okresie na obszarze ówczesnej kasztelanii małopolskiej, a od połowy XII wieku prawdopodobnie było włączone do prowincji sandomierskiej. Historia miejscowości, która onegdaj według kroniki Jana Długosza, miała gródek obronny, jest niezwykle ciekawa i barwna. Ale przy okazji 100. lecia Niepodległości warto przypomnieć te karty w dziejach wsi, które nawiązują do jednej z wybitnych postaci literatury polskiej.

Z Bebelnem związani byli przodkowie znanego polskiego pisarza Stefana Żeromskiego. Rodzina autora „Przedwiośnia”, które w tym roku jest lekturą Narodowego Czytania, dzierżawiła tutejsze dobra w pierwszej połowie XIX wieku. A byli to Jackowscy, Katerlowie i Makólscy. Dworek w którym mieszkali pradiadkowie pisarza Walenty i Tekla Jackowscy już nie istnieje. Z opisów wynika, że był niewielki, drewniany, otoczony świerkami i sosnami. Prababka Stefana Żeromskiego - Tekla ze swoimi córkami Franciszką i Agnieszką dbały o otoczenie dworskie, a zwłaszcza ogród, z którego piękne kwiaty zdobiły ołtarz pobliskiego kościoła. Tekla zajmowała się również haftowaniem serwet, bielizny ołtarzowej i obrusów kościelnych. Zaś Walenty, człowiek powszechnie szanowany był proszony przez okolicznych mieszkańców do asystowania lub trzymania do chrztu ich dzieci: u Jana Zaydy - leśniczego z Bebelna, Franciszka Zawadzkiego - ekonoma z Krasowa, Leona Pawłowskiego - strażnika lasów z Konieczna czy Jana Gawrońskiego - komornika z Bebelna. Tekla Jackowska zmarła w Bebelnie 9 czerwca 1830 roku i spoczęła na tutejszym cmentarzu. Walenty przeżył żonę o cztery lata. Został pochowany w nieodległym Dzierzgowie.

Pierwsza córka Jackowskich - Franciszka, wyszła za mąż za Franciszka Makólskiego, późniejszego dzierżawcę Bebelna. Franciszek Makólski, człowiek obyty w świecie (władał kilkoma językami) był profesorem Szkoły Wojewódzkiej w Kielcach, autorem pracy doktorskiej napisanej na Uniwersytecie Jagiellońskim pt. „Rosprawa o aerolitach, czyli deszczu kamiennym”. Ślub Franciszki i Franciszka odbył się na świętego Walentego 14 lutego 1821 roku w Bebelnie. Ślubu udzielił miejscowy proboszcz i zarazem przyjaciel domu Jackowskich ks. Józef Donaciński. Druga córka Jackowskich - Agnieszka, babka Stefana Żeromskiego, wyszła za mąż za Józefa Katerłę. Para pobrała się 22 listopada 1824 r. również w Bebelnie. Młodzi zamieszkali w pobliskich Boczkowicach. Po śmierci męża, Agnieszka wydała za mąż cztery córki - Mariannę za Józefa Kalasantego Antoniego Jana Kozłowskiego, Teklę za Adolfa Nikodema Erazma

---

Trepkę, Franciszkę za Ignacego Schmidta i Józefę której mężem został Wincenty Jan Żeromski. Józefa i Wincenty doczekali się syna Stefana Żeromskiego.

Piękna historia wpisała się w dzieje wsi. Jest znana i wspominana. Mieszkańcy chlubią się swoją przeszłością. Do niej właśnie nawiązują tradycyjne wiejskie potrawy, które wraz z Kołem Gospodyń Wiejskich polecam Państwu i zapraszam w te gościnne strony. Kiedy Stefan Żeromski wydawał w 1924 roku „Przedwiośnie”, wówczas wielkie dzieło Adama Mickiewicza, nasza narodowa epopeja - „Pan Tadeusz”, obchodziło dziewięćdziesiątą rocznicę wydania. Mimo tej różnicy czasu Żeromski nawiązał do motywu ucztowania. Zarówno w Soplicowie, jak i w Nawłoci (sceny do ekranizacji powieści kręcono w Ludyni, w powiecie włoszczowskim) przywiązywano dużą wagę do ucztowania. Dbano o jakość i różnorodność podawanych specjałów. Mickiewicz, a także Żeromski opisuje ucztę jako kult, tradycję, coś wyjątkowego. Sięgajmy więc po dobrodziejstwa regionalnego stołu przy narodowej lekturze piewcy ziemi świętokrzyskiej.

Burmistrz Gminy Włoszczowa

Grzegorz Dziubek

Amoniaczki

według Koła Gospodyń Wiejskich Bebelno

Składniki :

- 1 szklanka mąki
- 1 szklanka kwaśnej śmietany
- 1 szklanka cukru
- 2 łyżeczki amoniaku
- 5 żółtek
- 1 margaryna
- 1 cukier waniliowy
- sól

Sposób przygotowania :

Do miski wsypać wszystkie składniki, wymieszać i pozostawić na 6 godzin. Po tym czasie wbijamy 5 żółtek, dodajemy 1 margarynę, 1 cukier waniliowy, szczyptę soli i mąki tyle, ile zabierze ciasto. Wyrabiamy. Gotowe ciasto wałkujemy i wykrawamy foremką. Rozgrzewamy piec do 160° i pieczemy od 10 do 15 minut.
Smacznego

Pasztet z dziczyzny z borowikami według Koła Gospodyń Wiejskich Bebelno

Składniki :

- 1.5 kg mięsa (dzik, zając)
- 0.6 kg podgardla wieprzowego
- 2 marchewki
- 2 średnie cebule
- 1 seler
- 2 bułki
- kilka suszonych borowików
- 3 jajka
- Liść laurowy, ziele angielskie, gałka muszkatołowa, pieprz, sól

Sposób przygotowania :

Mięso, podgardle, warzywa i grzyby gotujemy, a następnie ostudzone mielimy trzykrotnie w maszynce. Bułki

moczymy w wodzie po mięsie, odciskamy i dodajemy do reszty. Do mięsa dodajemy również 3 jajka i doprawiamy gałką muskatołową, solą i pieprzem. Wszystko razem łączymy, a następnie wykładamy na formę wcześniej posmarowaną masłem lub olejem. Pieczemy od 1 do 1,5 godziny w temperaturze 180°C. Podawać można z żurawiną. Smacznego

Skaplerze

Według Koła Gospodyń Wiejskich Bebelno

Składniki :

1 kg ziemniaków
0.5 kg mąki
2 jajka
Cebula
Pieprz sól woda

Tarcina :

Ziemniaki obieramy i trzemy na tarce. Odciskamy ziemniaki przez gazę, aby zminimalizować ilość wody. Doprawiamy solą i pieprzem. Dodajemy również cebulę, którą możemy wcześniej podsmażyć oraz jajko. Wszystko razem łączymy.

Ciasto:

Na stolnicę wysypujemy mąkę. Dodajemy jajko, wodę, szczyptę soli i wyrabiamy ciasto. Gładkie ciasto rozwałkowujemy. Na połowę placka nakładamy równo tarcinę i przykrywamy ją drugą połową. Następnie kroimy w równe kwadraty. Tak przygotowane wrzucamy na wrzącą, osoloną wodę. Od wypłynięcia skaplerzy odczekujemy chwilę i wyjmujemy. Możemy dowolnie okroić na przykład boczkiem. Smacznego

Przygot. Iwona Boratyn, rzecznik prasowy UG Włoszczowa